

Ochrana dobré pověsti právnické osoby

Není věcí žalobce, domáhajícího se ochrany dobré pověsti právnické osoby, aby prokázal, resp. prokázal, že difamující skutková tvrzení jsou nepravdivá. Pravdivost těchto tvrzení musí prokázat jejich původce.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 30 Cdo 1385/2006, ze dne 18.3.2008)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobců a) V. H., správce konkursní podstaty úpadce D., s.r.o., b) obchodní společnosti O., spol. s r.o., advokátem, a c) společnosti O. H. G.m.b.H., zastoupené advokátem, proti žalovaným 1) M. T. - T., 2) Š. &, společnost s ručením omezeným, 3) M. B. - K., zastoupených advokátkou, o ochranu dobré pověsti právnické osoby, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 9 pod sp. zn. 19 C 222/99, o dovolání žalobců 2) a 3) proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 26. října 2005, č.j. 18 Co 224/2005-380, tak, že rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 26. října 2005, č.j. 18 Co 224/2005-380, ve výrocích II. až VI. ve vztahu mezi žalobci b),c) a žalovanými a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 9. prosince 2004, č.j. 19 C 222/99-336, ve vztahu mezi žalobci b) a c) a žalovanými ve výrocích I., II., III., IV., VI., VII, IX., X., XI., se zrušují, a věc se vrací v tomto rozsahu soudu prvního stupně k dalšímu řízení. Dovolání žalobců b) a c) proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 26. října 2005, č.j. 18 Co 224/2005-380, ve výroku II. ve vztahu mezi žalobcem a) a žalovanými a ve výrocích III. až VI. téhož rozhodnutí, se odmítá.

Z odůvodnění :

Obvodní soud pro Prahu 9 rozsudkem ze dne 9. prosince 2004, č.j. 19 C 222/99-336, ve výroku I. zamítl žalobu, aby žalovaní byli uznáni povinnými zdržet se šíření tvrzení o tom, že žalobci (nebo někteří z nich) nesplnili vůči žalovaným závazky ze smluv o dílo uzavřených na rekonstrukci objektu Dětský dům v P. Výrokem II. zamítl žalobu, aby žalovaní byli povinni zdržet se tvrzení o tom, že podali na Ing. O., který je statutárním zástupcem žalobců, trestní oznámení v souvislosti s neuhrazením závazků žalobců nebo některých z nich vůči žalovaným za plnění poskytnutá žalovanými jako zhotoviteli při rekonstrukci objektu Dětský dům v P. Výrokem III. zamítl žalobu s návrhem, aby žalovaným byla uložena povinnost zajistit na vlastní náklady v deníku L. n. a v deníku M. f. D. uveřejnění omluvy o rozměrech nejméně 1/6 tiskové strany ve znění uvedeném ve výroku rozhodnutí. Výrokem IV. byla žaloba zamítnuta, pokud žalovaní měli být uznáni povinnými zaplatit prvému žalobci částku 5 000 000,- Kč, druhému žalobci částku 10 000 000,- Kč a třetímu žalobci částku 3 000 000,- Kč z titulu přiměřeného zadostiučinění v penězích ve smyslu § 19 odst. 2 a 3 občanského zákoníku (dále jen „o.z.“). Výroky V. až XI. bylo rozhodnuto o náhradě nákladů řízení, včetně náhrady nákladů řízení placených státem. Výrokem XII. pak byl vyloučen vzájemný návrh žalovaných k samostatnému projednání.

Soud vzal za prokázané, že žalobci a žalovaní jsou podnikatelské subjekty. Druhý žalobce uzavřel mandátní smlouvu s prvním žalobcem, společností O. T., spol. s r.o. s cílem zajištění přestavby objektu Dětský dům v P. První žalobce (později označený jako D. s.r.o; na jeho místo vstoupil v průběhu řízení správce konkursní podstaty V. H.) uzavřel z tohoto důvodu se žalovanými jedna až tři smlouvy o dílo. S druhým a třetím žalobcem žalovaní nebyli v žádném smluvním vztahu. Po provedené rekonstrukci byl objekt Dětského domu zkolaudován a v roce 1999 byl otevřen pro

veřejnost. Reklamace na vady provedených děl z té doby nebyly doloženy, ani nebyly uplatněny, přičemž práce byly převzaty bez připomínek. Mezi prvním žalobcem a žalovanými a dalšími firmami podílejícími se na rekonstrukci však nedošlo k dohodě o zaplacení ceny díla. Proto tyto firmy zorganizovaly setkání s novináři, jehož výsledkem byly články uveřejněné dne 13. května 1999 v deníku S. a 14. května 1999 v deníku M. f. D. Z článku v deníku S. vyplynulo, že se zhotovitelé rozhodli podat trestní oznámení na společnost O. T., když se domnívali, že se dopustila podvodu, neboť dluží prvnímu žalovanému 5,3 milionu korun a třetímu žalovanému 5 milionu korun, přičemž celková částka dluhu se pohybuje kolem 50 až 70 milionů korun. V článku byla uveřejněna i odpověď jednatele žalujících společností Ing. O., který uvedl, že zakázky nebyly prováděny řádně a v termínech, faktury byly placeny předčasně a objevilo se mnoho neoprávněných pohledávek. Zveřejnění této situace v tisku mělo podle žalobců negativní vliv na jejich další obchodní vztahy, zejména na kontakt s bankami o financování dalších podnikatelských aktivit, při pronajímání nově zřízených prostor, resp. při získávání dalších zakázek, což bylo jedním z důvodů prohlášení konkursu na prvního žalobce.

Soud prvního stupně dospěl k závěru, že druhý a třetí žalobce nejsou ve sporu aktivně legitimováni, neboť žalovaní byli ve smluvním vztahu pouze s prvním žalobcem. I když všichni žalobci měli v roce 1999 ve svém názvu slovo „O.“, při tiskové konferenci nebyly rozlišovány jednotlivé firmy skupiny O. a hovořilo se obecně o firmě O. V článku, který vyšel v deníku S., se důsledně hovořilo pouze o společnosti O. T. Žalobci pak sami způsobili zaměnitelnost svých firem, když do jejich názvů použili slovo O. Problémy druhého žalobce nevyplývají z ohrožení dobré pověsti na základě tvrzení žalovaných uveřejněných v denním tisku, ale z jeho vystupování vůči smluvním partnerům. Třetí žalobce je pak rakouskou firmou zapsanou v obchodním rejstříku R. r., která nepodniká na území České republiky, proto se dobrého jména této společnosti předmětné články nemohly dotknout. Ani vůči prvnímu žalobci však soud neshledal žalobu důvodnou. Problémy v podnikání u něj nenastaly v důsledku medializace ze strany žalovaných, ale měl je již dříve. Soud odkázal na rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Cdo 630/99, podle něhož dobrou pověst právnické osoby je třeba hodnotit podle jejího chování v obchodních vztazích. Pokud podnikatel neplní závazky z těchto vztahů řádně a včas, nelze dospět k závěru, že jde o právnickou osobu - podnikatele, která by požívala dobré pověsti. V těchto případech informaci o takovémto chování v obchodních vztazích nelze pokládat za neoprávněnou. Nadto uveřejněné články necitovaly pouze žalované, ale byla v nich dána možnost vyjádřit se i jednateli žalujících. Šlo v podstatě o objektivní informace o rozdílných názorech sporných stran.

K odvolání druhého a třetího žalobce Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 26. října 2005, č.j. 18 Co 224/2005-380, výrokem I. rozsudek soudu prvního stupně, pokud jím byla zamítnuta žaloba žalobce b) o zaplacení nemajetkové újmy ve výši 10 000 000,- Kč (bod IV.), co do částky 7 000 000,- Kč, zrušil a řízení v tomto rozsahu zastavil. Výrokem II. rozsudek soudu I. stupně ve vztahu žalobců b) a c) a žalovaných ve výrocích I., II. a III. ve věci samé a ve výroku IV. ve věci samé, pokud jím byla zamítnuta žaloba o zaplacení nemajetkové újmy ve výši 5 000 000,- Kč žalobci a), 3 000 000,- Kč žalobci c) a 3 000 000,- Kč žalobci b), potvrdil. Výroky III. až VI. rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů a o náhradě nákladů řízení placených státem.

Odvolací soud vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně. V otázce aktivní legitimace druhého a třetího žalobce na rozdíl od soudu prvního stupně uzavřel, že jsou jejich nositeli, pokud tvrdí, že jim jednáním žalovaných vznikla škoda. Skutečnost, že se tato tvrzení nepodařilo prokázat, resp. soud dospěl k závěru, že jednáním žalovaných žalobcům škoda nevznikla, neznamená nedostatek jejich věcné aktivní legitimace ve sporu, ale pouze neunesení důkazního břemene ze strany žalobců. V řízení bylo jednoznačně prokázáno, že žalovaní pouze využili svobody slova, garantované jim čl. 17 Listiny základních práv a svobod a informovali o výhradách, které mají. Pokud by snad došlo k dezinterpretaci jejich slov v tisku (přičemž zkoumání této skutečnosti nebylo

předmětem sporu), nebyli by žalovaní nositeli věcné pasivní legitimace ve sporu, neboť za obsah zveřejněných článků by nemohli nést zodpovědnost.

Rozsudek Městského soudu v Praze byl doručen zástupci druhého a třetího žalobce dne 16. listopadu 2005 a právní moci nabyl dne 21. listopadu 2005.

Proti rozsudku odvolacího soudu (s výjimkou jeho výroku I.) podali druhý a třetí žalobce dne 16. ledna 2006 včasné dovolání. Jeho přípustnost dovozují z ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu (dále jen „o.s.ř.“) a odkazují na dovolací důvody podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. a) a b) o.s.ř. s tím, že rozhodnutí je zatíženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci a že spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Dovolatelé mají za to, že odvolací soud řešil právní otázky odlišně, než jsou řešeny v konstantní judikatuře vyšších soudů. Připomínají tak především otázku, zda žalobci skutečně měli prokázat, že žalovanými veřejně šířená tvrzení, kterými bylo zasaženo do jejich dobré pověsti, jsou nepravdivá. Za vadu, která mohla mít vliv na rozhodnutí ve věci, pak považují neprovedení důkazů odvolacím soudem, ze kterých vyplývá, že tvrzené pohledávky žalovaných byly přinejmenším sporné. Rozhodnutí soudu prvního stupně nadto bylo nepřezkoumatelné, a proto mělo být bez dalšího odvolacím soudem zrušeno a věc vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení. Nesprávné právní posouzení dovolatelé spatřují v tom, že odvolací soud vadně vychází z toho, že důkazní břemeno ohledně tzv. důkazu pravdy zatěžuje žalobce. V případě sdělení difamující povahy je možno vyloučit odpovědnost původce zásahu, když se prokáže, že takové sdělení je pravdivé. Pravdivost takového sdělení musí prokázat rušitel, tedy ten, který do dobré pověsti právnické osoby zasáhl. V tomto případě jde o tzv. důkaz pravdy, který stíhá původce zásahu.

Oba soudy též nedocenily, že v případě zásahu do dobré pověsti (konkrétním tvrzením) dochází ke střetu dvou subjektivních práv, z nichž jedním je právo na ochranu dobré pověsti právnické osoby a druhým právo na svobodu projevu, přičemž z tohoto pohledu danou situaci nevážily. Nesprávným právním posouzením věci pak je závěr odvolacího soudu, že nezbytnou podmínkou pro uplatnění nároku na ochranu dobré pověsti právnické osoby je vznik škody. Tento závěr nemá oporu v ustanovení § 19b odst. 3 o.z. Dovolatelé proto navrhli, aby rozhodnutí soudů obou stupňů byla zrušena a věc byla vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

K dovolání se vyjádřili první a třetí žalovaný podáním ze dne 6. března 2006. Uvádějí, že dovolání žalobců není přípustné, protože odvolací soud rozhodoval v souladu s konstantní judikaturou vyšší soudů. Navrhli, aby dovolání bylo zamítnuto (resp. odmítnuto). Dovolatelé reagovali na toto vyjádření replikou ze dne 27. července 2006, ve které opakovaně zdůraznili, že rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam, neboť řeší otázky, které nebyly v rozhodování dovolacího soudu dosud vyřešeny, eventuelně je řeší v rozporu s hmotným právem. Proto se domnívají, že je jejich dovolání přípustné.

Dovolací soud uvážil, že dovolání bylo podáno oprávněnými osobami, zastoupenými advokátem podle ustanovení § 241 odst. 1 o.s.ř., stalo se tak ve lhůtě podle ustanovením § 240 odst. 1 o.s.ř., a je charakterizováno obsahovými i formálními znaky požadovanými ustanovením § 241a odst. 1 o.s.ř. Pokud napadá výroky tohoto rozhodnutí ve věci samé ve vztahu mezi těmito žalobci a žalovanými, je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř., protože odvolací soud řešil právní otázku odpovědnosti za neoprávněný zásah do dobré pověsti právnické osoby ve smyslu ustanovení § 19b odst. 2 a 3 o.z. v rozporu s hmotným právem (§ 237 odst. 3 o.s.ř.).

Dovolací soud poté přezkoumal napadený rozsudek odvolacího soudu v uvedeném rozsahu v souladu s ustanovením § 242 odst. 1 až 3 o.s.ř. a dospěl k závěru, že dovoláním napadené rozhodnutí odvolacího soudu není možno v této části považovat za správné (§ 243b odst. 2 o.s.ř.).

Právní úprava institutu dovolání obecně vychází ze zásady vázanosti dovolacího soudu podaným dovoláním. Dovolací soud je vázán nejen rozsahem dovolacího návrhu, ale i uplatněným dovolacím důvodem. V případech, je-li dovolání přípustné, je soud povinen přihlídnout i k vadám uvedeným v ustanovení § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o.s.ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, a to i tehdy, když nebyly uplatněny v dovolání.

Soudy obou stupňů podanou žalobu posuzovaly podle ustanovení § 19b o.z., podle něhož právnické osoby mají svůj název, který musí být určen při jejich zřízení (odst.1). Při neoprávněném použití názvu právnické osoby je možné se domáhat u soudu, aby se neoprávněný uživatel zdržel jeho užívání a odstranil závadný stav; je možné se též domáhat přiměřeného zadostiučinění, které může být požadováno i v penězích (odst. 2). Odstavec 2 platí přiměřeně i pro neoprávněný zásah do dobré pověsti právnické osoby (odst. 3).

Jak již bylo uvedeno odvolací soud při svém rozhodování vycházel především z úvah, podle nichž pokud žalobci b) a c) tvrdí, že jim jednáním žalovaných vznikla škoda, pak se tato tvrzení nepodařilo prokázat, což neznamená nedostatek věcné aktivní legitimace žalobců ve sporu, ale pouze neunesení důkazního břemene z jejich strany. V řízení bylo podle odvolacího soudu jednoznačně prokázáno, že žalovaní pouze využili svobody slova, garantované jim čl. 17 Listiny základních práv a svobod a informovali o výhradách, které (ve vztahu k žalobcům) mají. Tyto úvahy odvolacího soudu se však dovolacímu soudu jeví jako nepřipadné (resp. jako výrazně nejasné) a jako v nesouladu s uvedenou právní úpravou.

Dobrá pověst právnické osoby, podobně jako název právnické osoby, patří k několika osobním právům, které jsou právnickým osobám zákonem přiznávány.

V souladu s obecně uznávanou presumpcí poctivosti jednání subjektů práva se rovněž předpokládá, že právnická osoba má dobrou pověst do té doby, dokud není proveden úspěšně důkaz opaku. To znamená, že podle tohoto východiska se hodnotí i neoprávněnost zásahu do dobré pověsti právnické osoby. Dobrá pověst právnické osoby vzniká okamžikem vzniku právnické osoby a trvá po celou dobu její existence. Dobrá pověst právnické osoby má - podobně jako název právnické osoby - povahu osobního práva, které je nezcizitelné (viz např. J. Fiala, J. Hurdík, V. Korecká: Občanský zákoník - komentář, část I., Hlava II., Oddíl druhý, 1999). Současně je však třeba přihlížet k tomu, že dobrou pověst právnické osoby je nezbytné v konkrétním případě hodnotit podle jejího chování v obchodních vztazích. Pokud tento subjekt neplní své závazky řádně a včas, popř. pouze výjimečně dostojí svým povinnostem včas, nelze dospět k závěru, že jde o právnickou osobu - podnikatele, která by požívala dobré pověsti. Z uvedeného je patrné, že dobrá pověst konkrétní právnické osoby je především vytvářena na základě zkušeností, které s tímto subjektem mají její obchodní partneři, zákazníci či jiné subjekty, kteří s ní přichází do kontaktu.

Ustanovení § 19b odst. 3 občanského zákoníku chrání dobrou pověst právnické osoby před neoprávněným zásahem. Jde především o ochranu před šířením různých nepravdivých informací o konkrétní právnické osobě. Tato ochrana může být realizována zejména tak, že zásahem dotčená právnická osoba se může u soudu domáhat, aby od neoprávněných zásahů bylo upuštěno a byl odstraněn závadný stav. Rovněž je možné požadovat přiměřené zadostiučinění, které může být představováno i peněžitým plněním. Pokud v případě neoprávněného zásahu do dobré pověsti právnické osoby vznikne škoda, lze se její náhrady domáhat podle § 420 občanského zákoníku. Prostředek ochrany je třeba zvolit v závislosti na povaze každého případu.

Napadený rozsudek odvolacího soudu při posouzení uplatněného nároku podle ustanovení § 19b odst. 3 o.z. zcela zřetelně nerozlišuje mezi ochranou, kterou toto ustanovení zajišťuje dobré pověsti právnických osob, a mezi institutem náhrady škody, pokud takovým zásahem právnické osobě (též)

vznikne. Je proto zřejmé, že již z tohoto důvodu odvolací soud nemohl uplatněný nárok žalobců náležitě posoudit. Tato okolnost je o to významnější, že vadná je již ve své podstatě i jeho úvaha týkající se údajného neunesení důkazního břemene žalobci v tomto sporu. Je obecně uznávanou zásadou, že u difamujících skutkových tvrzení, je důvodem vylučujícím neoprávněnost zásahu zpravidla skutečnost, že taková tvrzení jsou pravdivá (resp. že příslušná informace odpovídá pravdě). Pravdivost těchto tvrzení ovšem musí prokázat jeho původce (důkaz pravdy). Není proto věcí žalobce, domáhajícího se ochrany dobré pověsti právnické osoby, aby prokazoval, resp. prokázal, že tato tvrzení jsou nepravdivá (analogicky např. srovnej Karel Knap, Jiří Švestka a kol.: Ochrana osobnosti podle občanského práva, Linde Praha, a.s. 2004, str. 318). Jako nepřesný a nevyvážený se dále jeví názor odvolacího soudu, že vyhověním žalobě by byla omezena svoboda slova žalovaných, resp. svoboda projevu a právo na informace, která zaručuje čl. 17 Listiny základních práv a svobod. Soud v tomto případě zcela přehlíží již samotný fakt, že toto právo je třeba vždy posuzovat v souvislosti s právy ostatních subjektů, v daném případě s právem na ochranu dobrého jména právnické osoby. Je pak obecně uznávanou zásadou, že svoboda slova není institutem bezbřehým. Za výkon tohoto práva obecně nelze považovat tvrzení nepravdivých, resp. pravdě neodpovídajících skutečností.

Vzhledem k popsaným skutečnostem tedy nelze dovoláním napadený rozsudek Městského soudu v Praze pokládat v uvedených výrocích za správný (§ 243b odst. 2 o.s.ř.). Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) proto toto rozhodnutí, včetně souvisejících výroků o nákladech řízení, zrušil. Protože důvody proto platí i pro rozsudek soudu prvního stupně, dovolací soud zrušil příslušné výroky i tohoto rozhodnutí a vrátil věc ve vymezeném rozsahu Obvodnímu soudu pro Prahu 9 k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 a 3 o.s.ř.). K projednání věci nebylo nařízeno jednání (§ 243a odst. 1 o.s.ř.).

Dovolání s výjimkou výroku I. napadá bez eventuálního omezení všechny ostatní výroky rozsudku odvolacího soudu, tj. i ty, které se týkají žalobce a), který dovolání sám nepodal, stejně tak i výroky o nákladech řízení. V prvním případě však nebyli dovolatelé k dovolání legitimováni (§ 240 odst. 1 o.s.ř.), zatímco v druhém případě ustanovení § 237 až § 239 přípustnost dovolání proti rozhodnutí odvolacího soudu o nákladech řízení neupravuje. Z těchto důvodů proto bylo v této části dovolání podle ustanovení § 243b odst. 5 a § 218 písm. b) a c) o.s.ř. odmítnuto.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Promlčení, insolvence](#)
- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výživné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Započtení pohledávek \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ušlý zisk](#)
- [Škoda vzniklá provozní činností](#)
- [Styk dítěte s osobou společensky blízkou](#)
- [Spotřebitel](#)
- [Náležité odůvodnění jako procesní záruka \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odměna advokáta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)